

Модел на учебна работилница по педагогическо майсторство

Галина Лечева

A Training Model of a Microprogramming Unit for Operation Control: The report represents the project of presentation of doctorate, which purpose is to construct the interactive educational model of permanent pedagogical practice by creating of an educational model of a workshop on pedagogical mastership "The magic to sow wisdom" like element in the quadrangle Department of qualifications, The centre of caries development, Schools – training firms, educational workshop of pedagogical mastership.

ВЪВЕДЕНИЕ

Студентите от специалността „Педагогика на обучението по...“ при завършване на бакалавърското си обучение, трябва ДА МОГАТ ДА ДЕМОНСТРИРАТ УМЕНИЯ ДА ОБУЧАВАТ ученици по съответната учебна дисциплина. За тази цел те трябва да ЗНАЯТ теоретичните постановки и познават емпиричния материал, обслужващ съответния учебен предмет. Освен това обаче те трябва да имат УМЕНИЯ:

- за работа с деца;
- да имат добре развити комуникативни умения;
- способност за социални взаимодействия и сътрудничество;
- да владеят нормите на професионалната комуникация;
- да могат да планират работата си;
- да умеят да убеждават, да мотивират другите за работа;
- да анализират ситуация, да правят прогнози;
- да организират мероприятие, да координират събитие на училищно, градско, регионално ниво;
- да работят в екип, да сработват екип;
- да оценяват;
- да бъдат лидери.

Изброените умения, наричани „меки“, „преносими“, „ключови“ в европейските образователни директиви, трябва да се изграждат перманентно през бакалавърския курс на обучение, с участието на целия екип от университетски преподаватели в съответното висше училище.

В началото на ХХI век професионализмът в работата се проявява в отклонението между предписаните процедури и правилници, и това, което се прави в действителност за решаване на възникнал проблем. Анализите показват, че ако се работи «по правилата», ако липсва креативно мислене, нещата в реалния живот не се случват! Предприемчивите и находчивите «играят» с процедурите, мобилизират интелектуалния си разум – «хитрият разум» – древногръцкият МЕТИС, който в античната култура е фундаментален и решаващ във всички човешки дела. Съществено за този разум е, че не предполага само обичайните когнитивни процеси, а е същевременно и «разум» на тялото, интуиция на тялото, интелигентност.

«Мекото» умение на индивида установява „диалог“ с това, което не върви, и чрез миметизъм, креативност постига справяне. В стила на синергетичния анализ креативността отхвърля класическото разделение между творческа и изпълнителска работа. Всеки труд е винаги концептуален.

Взаимозависимостта между икономическия и човешкия фактор днес е всепризната. Търсят се нови институционални форми на оптимизиране на междуличностните взаимоотношения в работна среда. Капацитетът за стратегическа адаптация както на индивидите, така и на организациите или на ръководените от хората организации, започва да зависи все повече от поливалентната способност на хората за социални взаимодействия и сътрудничество.

За тази цел европейските образователни директиви въвеждат НОВ ОБРАЗОВАТЕЛЕН МОДЕЛ. Договорът от Лисабон дефинира човешкият капитал като най-важният актив за Европа, а образованието – като икономически и социален фактор за изграждане на Европа на познанието. В решенията на Европейския съвет често се подчертава, че висококачествените ефикасни и справедливи системи на образование и обучение, са от ключово значение за успеха в Европа. Основното предизвикателство се състои в това да се гарантира придобиването на ключови компетенции от всички, като същевременно се трупат високи постижения, които ще позволят на Европа да се задържи на силна световна позиция във висшето образование. Генералната цел на образователната реформа днес е **ОРИЕНТИРАНЕ** на висшето образование от входящи КЪМ ИЗХОДЯЩИ ПАРАМЕТРИ, т.е. към РЕЗУЛТАТИЕТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО, представени като знания, умения и компетентен [1].

„Постигнатите резултати на изхода на обучението са основните изграждащи блокове на Болонския пакет от образователни реформи” – гласи Комюникето [2] от срещата на министрите, отговарящи за висшето образование, на страните участници в процеса Болоня, от срещата им в Лондон през май 2007.

Този **нов методологически подход променя образователния модел като отменя вниманието от преподавателя и насочва същото към КОНКРЕТНИТЕ РЕЗУЛТАТИ** на обучаемия.

Възприетото в Европейското пространство за висше образование определение за резултати от обучението е: **„Съвкупност от знания, умения и компетенции, придобити от индивида, които той Е СПОСОБЕН ДА ДЕМОНИСТРИРА след завършване на своето обучение.”**

Според Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот **„знания”** означава резултат от усвояване на информация в процеса на учене – факти, принципи, теории, практики. **Уменията** се определят като способност за прилагане на знанията и използване на ноу-хау при изпълнение на задачи и решаване на проблеми. **Компетентността (компетенцията)** се определя като доказана способност за използване на знания умения и личностни/социални дадености в работни или учебни ситуации, в професионално и личностно развитие. [3]

ИЗЛОЖЕНИЕ

Специалистите от направление Педагогика знаят, че компетенции не се изграждат по същия начин, както се преподават знания. Традиционният образователен модел, при който преподавателят преподава знания, не може да бъде приложен към преследваните тук цели. Ефективна е интерактивната методика, даваща предимство на задаването на въпроси и взаимодействието по двойки, работата в екип. Работи се вътре в групата, обучаваните се опитват заедно да разрешат поставения проблем, използвайки личния си житейски опит. Преподавателят става МЕДИАТОР, който поставя в динамична връзка предметът на обучение и обучаваните. В най-добрия случай, усвояването на компетенции става посредством ситуации, които мобилизират определена компетенция (*учене чрез правене*). Медиаторът идентифицира потребностите и създава контекст, в който да бъдат мобилизирани, избраните за съответното занятие компетенции; Следващият етап е затвърдяване на тези компетенции; За финал се мисли върху начини за техния трансфер в реална житейска среда.

Тръгвайки от необходимостта у днешните млади хора да бъдат развивани, мобилизирани, изградени преносими умения, **ПРОЕКТЪТ ЗА ДОКТОРАНТСКА РАЗРАБОТКА ЦЕЛИ** изграждането на същите приоритетно у студентите от специалността **„Педагогика на обучението по...”**, в **УЧЕБНА РАБОТИЛНИЦА ПО**

ПЕДАГОГИЧЕСКО МАЙСТОРСТВО, както и „въоръжаване“ на същите студенти с педагогически умения за развитие на компетенции у бъдещите им ученици.

Идеята е учебната работилница по педагогическо майсторство да е НАЦИОНАЛНО ОБЕДИНЕНИЕ, т.е. мрежа от учебни работилници по педагогическо майсторство към всяко висше училище, обучаващо студенти по специалността „Педагогика на обучението по...“

Затова обект на настоящото изследване са преносимите (ключови) компетенции в квалификациите на висшето образование на изхода на обучението на студентите от професионално направление „Педагогика на обучението по...“ . Предмет на изследването е учебната педагогическа практика на студентите от цитираното професионално направление, като интерактивен инструмент за изграждане на преносими умения. В сега действащите учебни планове и програми на професионалното направление, педагогическата практика е учебен формат на изхода на обучението, със статут на практико-приложен изпит. В този формат студентите се намират в реална работна среда, генерираща ситуации, в които е жизнено важно ДА БЪДАТ ДЕМОНСТРИРАНИ всички притежавани и придобити от личността компетенции. Цел на изследването е създаване на интерактивен учебен модел на перманентна (за четиригодишния бакалавърски курс на обучение), учебна педагогическа практика, целящ изграждане на преносими умения у бъдещите учители в българските училища, включващ разработване и апробиране на система от техники на преподаване и учене, развиващи преносими умения у студентите от професионално направление „Педагогика на обучението по...“

Защо учебна работилница?

Методът *“Учебна работилница”* е особена форма на *ориентирано към практиката обучение, даващо едновременно професионални знания и умения и ключови компетенции*. Учебната работилница се основава на смесица от единични методи, комбинирани по определен начин. В учебната работилница, според мобилизираната „мека“ компетенция, въз основа на ученето чрез опита, се обединяват индивидуална работа, работа в групи, дискусия, анализ на документи, модерация и т.н. Като резултат едновременно се усвояват професионални знания и умения и се развиват социални и методически компетенции, отнасящи се до конкретна ситуация, търсена от обучаващия преподавател, в зависимост от педагогическия проблем, който той си е поставил за разрешаване в конкретната учебна единица. *Учебната работилница предполага използването на педагогически инструмент за диференциация* - работата се индивидуализира и приспособява към ритъма на всеки един от обучаваните. Точно заради това, настоящият проект залага на създаването на учебна работилница по педагогическо майсторство „Магията да сееш мъдрост“.

Учебната работилница по педагогическо майсторство стартира като образователен проект. Първи етап - УРПМ е една от дейностите ¹ на Департамента по квалификациите (Центъра за продължаващо обучение); Втори етап – УРПМ е самостоятелно структурно звено ² в четириъгълника Департамент по квалификациите, Център за кариерно развитие, Училища – учебно тренировъчни фирми и Учебна работилница по педагогическо майсторство. Екипът от обучители се събира на проектния принцип (събира се екип от единомишленици).

Като самостоятелна административна единица учебната работилница по педагогическо майсторство е звено в четириъгълника Департамент по квалификациите, Център за кариерно развитие, Училища – учебно тренировъчни фирми и Учебна работилница по педагогическо майсторство. В този четириъгълник кариерните центрове администрират връзката с работодателите – директорите на училищата от региона, приели да изпълняват функциите на учебно-тренировъчна фирма за педагогическата практика на студентите от специалността „Педагогика на обучението по...“ и с регионални инспекторати на Министерството на Образованието,

младежта и науката, които могат да оказват методична помощ. Департаментите по квалификация, респективно центровете за продължаващо обучение, ръководят обмена на обучители между висшите училища. Обучителите („магьосници по педагогическо майсторство“), които са национален мобилен екип от специалисти по „развитие на преносими компетенции“, работят в различните звена на националната мрежа от УРПМ на ротационния принцип.

Модули на учебната работилница по педагогическо майсторство „Магията да сееш мъдрост“:

I модул: *„Развитие на преносими компетенции“* - студентите са обучавани в изграждането и мобилизирането на преносими умения у тях самите от специалисти от националния мобилен екип. Модулът завършва с получаването (или не – според показаните резултати при изходното ниво) на сертификат за развити индивидуални, респективно социални компетенции или компетенци за професионална комуникация в три нива. Първо ниво дава право на студента, притежаващ такъв сертификат да участва във втория модул като учител.

II модул: *„Връстници обучават връстници“* Развили и мобилизирали преносими умения у самите себе си в първия етап на своята работа в УРПМ, студентите от специалността „Педагогика на обучението по...“, през втория етап, чрез ситуационни задачи, ролеви игри, скечове, трябва да се самообразоват, обучавайки свои колеги (връстници), в същите компетенции. За тази цел те трябва да се интегрират като неформални лидери в новите групи и да поемат функции на асистент-модератори (обучители) в съответния работен екип. По преценка на обучителите от **национален мобилен екип по „развитие на преносими компетенци“** отличилите се студенти получават сертификат за аниматори.

III модул: *„Аниматори“* – аниматорите са студенти, на които е гласувано доверие да работят с човешкия ресурс на нацията – учениците в училищата, поели функциите на учебно-тренировъчна фирма за специалността „Педагогика на обучението по...“. Модулът „Аниматори“ въвежда студентите в реална работна среда, където те трябва да се адаптират към конкретния учителски колектив и учениците, с които ще подготвят и провеждат общоучилищни мероприятия (тържества, конкурси, спортни прояви, класни мероприятия), занятия от модула свободно избираема подготовка (СИП), работа с изоставаци по различни причини ученици, работа като асистент-учители в полуинтернатните групи, популярни като занимални.

IV модул: *„Държавна педагогическа практика“* – три месеца през VIII семестър, когато студентите, изградили, развили и мобилизирали комплекта преносими умения в учебната работилница по педагогическо майсторство, прилагат същите при обучението на учениците по съответната учебна дисциплина. Авторът на настоящия проект счита за целесъобразно мониторингът на държавната педагогическа практика да се осъществява от екип: университетски преподавател – специалист по „Методика на обучението по...“, учител-методик или главен учител от съответното училище по съответната учебна дисциплина и учител по „развитие на преносими компетенци“. За реализирането на проекта и осъществяването на мултиплициращия му ефект е абсолютно необходимо при стартирането на работата на УРПМ към всяко от висшите училища, подготвящи студенти от специалността „Педагогика на обучението по...“, *първите работни групи обучаеми* от националния мобилен екип по развитие на преносими компетенци *да са съставени от асистентския състав на съответното висше училище, главни учители и учители методици от училищните учебно-тренировъчни фирми*, за да може още при втория модул на учебната работилница се осигури възпроизводство на специалисти, като се актуализира взаимоучителната метода от епохата на Българското възрождане.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Учебната работилница по педагогическо майсторство стартира като образователен проект.

Първи етап - УРПМ е една от дейностите на Департамента по квалификациите и Центъра за продължаващо обучение на висшето училище, обучаващо студенти по специалността "Педагогика на обучението по...";

Втори етап – УРПМ е самостоятелно структурно звено в четириъгълника Департамент по квалификациите, Център за кариерно развитие, Училища – учебно тренировъчни фирми и Учебна работилница по педагогическо майсторство.

Трети етап – създаване на национална мрежа от учебни работилници по педагогическо майсторство, която обменя преподаватели по приет от Управителния съвет на Националната мрежа учебен план и придружаващите го учебни програми.

Екипът от обучители се събира на проектния принцип – екип от единомишленици, които работят по национален образователен проект за изграждане на Национална мрежа от учебни работилници по педагогическо майсторство "Магията да сееш мъдрост". Проектният екип създава учебен план и съпътстващите го учебни програми за представените по-горе модули. Проектният екип обучава асистентския състав на висшите училища в ключовата компетенция да мобилизират и изграждат у студентите от направление "Педагогика на обучението по..." комплект преносими умения.

ЛИТЕРАТУРА

[1]. ОВ С 394, 30.12.2006 г.,

В: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0625+0+DOC+XML+V0//BG>

[2]<http://bologna.hrdc.bg/page.php?8>; <http://www.dcsf.gov.uk/londonbologna/>

[3] Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР) В: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/broch_bg.pdf

[4] Peer education (обучение между равни). Методиката е позната като Бел-Ланкхъстерска образователна система - "система за мониторинг на образованието", въведена през XVIII век в Англия, където учениците са обучавани да обучават другите класове по предмети, които вече са изучили сами. В епохата на Българското възраждане е въведена у нас като взаимоучителна метода от Неофит Рилски – първият професионален учител в новооткритата Априлова гимназия в Габрово (1830г.), който усвоява тази методика в Бейската академия в Букурещ. Мотивацията - и в Англия, и в България е икономически обоснована – така организирано образованието е по-евтино. Освен това връстниците говорят на „един език“ и лесно изглаждат смущенията в междуличностните отношения.

За контакти

Гл. ас. Галина Лечева, Русенски университет "Ангел Кънчев", Филиал Силистра, Катедра по филологически науки, e-mail: LechevaG@gmail.com. 086 / 821 521, вѣтр. 130

Докладът е рецензиран